

grad ett resultat av den nyvaknade diskussion om Europa-samarbetet som förts i Sverige i knappa ett år. Medvetenheten om vad en svensk isolering från Europa får för konsekvenser för vår välfärd har ökat. Samtidigt har insikten vuxit att ett närmande till Europa inte innebär att vi behöver uppge centrala svenska värderingar som värnandet om miljön, sysselsättningen, den svenska kulturen. Inte minst är det svenska fackets omvändelse påtaglig. Nu talar LO och TCO i relativt positiva ordalag om EG och om möjligheterna till en fri europeisk arbetsmarknad.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger självfallet fast. Den bidrager till fred och stabilitet i Nordeuropa. Vilka möjligheter som 90-talet kommer att erbjuda för ett neutralt Sverige att söka medlemskap i EG låter sig i dag inte bedömas. Den europeiska gemenskapen befinner sig i snabb utveckling. Övrig omvärld föränd-

ras likaså. EG prioriterar nu för egen del fullbordandet av den inre marknaden och önskar inga nya medlemmar före 1992.

Den återkommande frasen att medlemskap inte är aktuellt för svensk del har således både en europeisk och en svensk bakgrund.

Viktigt är nu att opinionsbildning om och för Europatanken förs vidare i Sverige. Den förändring av opinionsklimatet som den pånyttfödda Europadebatten på kort tid lyckats åstadkomma ger gott hopp inför framtiden.

Skall Europatanken fortsätta att vinna anhängare i Sverige så måste en bred informationsverksamhet äga rum. Här bär alla Europa-vänner ett ansvar. Att ge Sverige en fast plats i det framväxande Europasamarbetet är en av de allra viktigaste uppgifterna det svenska samhället står inför det kommande decenniet.

Det nya Sverige

Det nya Sverige växer sakta fram inför våra ögon genom att vi gradvis blir medvetna om ett fenomen bland många i vårt samhälle, nämligen att landet i norra Europa redan nu är ett multi-etniskt samhälle, med allt vad det innebär av många olika språkgrupper, skilda kulturer och en representation av i stort sett alla större religioner.

Det kommer alltid att finnas människor som av ren intolerans tycker illa om människor av främmande ras, religion

och nationalitet. Det civiliserade samhället förutsätter att var och en efter sitt eget samvete tar ställning mot dessa värderingar. Det är först när de får stå oemotsagda som de kan växa i styrka och därmed urholka den respekt och tolerans som hör det öppna och fria samhället till.

Detta grundläggande och ideologiska ställningstagande är emellertid inte nog och det vore en fara för det nya Sverige om det politiska etablissemangen valde att idealisera debatten om flykting- och in-

vandrarpolitik till att vara en kamp mot främlingshat. Det skulle skapa problem — både för svenskar och invandrare — eftersom de frågor den enskilde möter i sin vardag inte kan fångas i termer av vare sig främlingshat eller tolerans.

Sjöbodebatten är ett exempel på det som då kan hända. Kraven på folkomröstning i Sjöbo bottnar förmodligen inte i att det i Sjöbo finns mer främlingsfientlighet än i andra delar av vårt land. Snarare beror det på osäkerhet och en bristande förståelse för den invandrarpolitik som man i Sjöbo upplever att man i Stockholm beslutar om, men man i i Sjöbo får ta konsekvenserna av.

Det är lätt att falla in i kören och fördöma Sjöbos politiska majoritet för folkomröstningen som sådan. En folkomröstning får emellertid inte anses vara främmande för ett demokratiskt samhälle. Politikerna i Sjöbo skall inte kritiseras för att de frågar väljarna utan för att de frågar väljarna på grund av att de själva inte har något svar som de vill ta ansvar för. Därmed sviker de sitt ansvar som politiska ledare.

Svensk flykting- och invandrarpolitik måste vara en nationell fråga. Den bygger på de förpliktelser Sverige tillsammans med andra länder tagit på sig, förutom de åtaganden vi gör som enskilt land. Så länge Sverige inte skall tillämpa inrikespass kan det inte vara en kommunal fråga var i Sverige invandrare och flyktingar skall bo. Eftersom vår hållning och öppenhet till omvärlden inte kan vara en kommunal fråga handlar folkomröstningen i Sjöbo i själva verket om att Sjöbopolitikerna känner sig maktlösa inför ett problem som de inte riktigt kan definiera. Därför blir deras fråga till väljarna grumlig, och därför lämnas utrymme för grum-

liga attityder.

Som politiska ledare i ett civiliserat samhälle borde de sagt sina valmän att Sverige — inklusive Sjöbo — självklart skall uppfylla sina internationella åtaganden och moraliska förpliktelser, men att de är missnöjda med fördelningen av kostnader mellan stat och kommun för flyktingmottagandet och att de avser att driva denna fråga gentemot staten. Då hade de både redovisat de förutsättningar som gäller för kommunens del — såvida det inte är dessa man vill förändra genom att mobilisera ett folkligt motstånd mot flyktingar i just Sjöbo — och en ansvarsfull inställning till frågan i stort. Hade de då mött ett motstånd mot flyktingmottagandet hade de med en folkomröstning kunnat vädja om ett stöd för en ansvarsfull linje.

Det är mot oförmågan att ta ansvar som kritiken skall riktas. Bortser man ifrån att det är denna oförmåga — och inte folkomröstningen som sådan — det egentligen handlar om, förtränger man ett mer djupliggande problem än vad som kan utpekats just i Sjöbo. Folkomröstningen i Sjöbo är ett tecken på att politiker av alla partifärger misslyckats med att förankra den svenska invandrar- och flyktingpolitiken bland dem som upplever sig bära dess börda. Det centrala politiska etablissemanget inom alla partier har misslyckats med att utforma en politik som har folklig förankring och kan hantera de utmaningar det nya Sverige kommer att möta.

Det nya Sverige uppträder i många former. Vi kan höra svarta barn som talar skånska, asiatiska barn som i Stockholms innerstad beställer en hamburgare med Lidingö-dialekt, en latin-amerikan som bryter på norrländska eller en etiopier

som gör detsamma på göteborgska. Kebab, pizzeria, grekisk livsmedelsaffär samt kinesiska, italienska och japanska restauranger är enkla och konkreta uttryck för att vårt samhälle tillförts något som i det i allra högsta grad fanns utrymme för. Vi kan mitt i en stadskärna se en moské men vi kan vid julspelet vid en skolavslutning också finna att de tre vise männen faktiskt synes ha det ursprungsbibeln beskriver.

Det handlar om barn som adopterats från andra delar av världen och som vid en viss ålder kommer att fundera över sitt eget ursprung. Det är första generationens invandrare som kommit som flyktingar eller som arbetskraftsinvandrare under 60-talet, det är den andra och tredje generationen som kommer att söka sin egen identitet och som kommer att finna att de begåvats med två. Och det är flyktingar som väntar på uppehållstillstånd och som söker en fristad.

Vi har inte bara ett nytt Sverige. Vi har också en värld med ett ständigt växande tryck av flyktingar. Vi lever i ett Europa som inom några år kommer att kännetecknas av en fri arbetsmarknad. De utmaningar vårt samhälle kommer att möta kan beskrivas i paradoxer. Krav på likhet och konformism kommer att skapa konfrontation och grupper av människor som i främlingskap står emot varandra. Öppenhet för mångfald kommer däremot att göra det naturligt att slå vakt om det gemensamma och ta vara på det som skiljer. Valfärdsstatens krav på likformighet kommer mer än någonsin att stå emot den personliga tryggheten.

Likaså kommer valfärdsstatens välvilja om medborgarnas trygghet att stå som ett hinder för vårt moraliska åtagande att ta

emot dem som är flyktingar och som behöver en fristad. Och vår förmåga att vara en fristad kommer att vara beroende av om vi behandlar flyktingar som medmänniskor, som så snart som möjligt skall kunna återvända till sitt hemland, eller som blivande medborgare som skall integreras i vårt eget.

Om vi inte i allt detta kan formulera en politik som på en gång lever upp till det civiliserade samhällets ideal och samtidigt vinner en folklig förankring kommer vårt samhälle att möta betydande problem. Ändå finns det inget parti som har en politik för att hantera de problem som vi som nation kan komma att möta. Lika lite finns en uttalad politik för att ta vara på de möjligheter det nya Sverige ger vårt samhälle. Det finns dessutom ingen politik för de svåra moraliska frågeställningar som det nya Sverige ständigt kommer att möta när främmande människor når vår gräns.

Sjöbo är en varning. Nu behövs en politik som kan vinna människors stöd och som kan förankras i vårt samhälle. Det vore fel att tro att en sådan förankring självklart förutsätter en mot invandring och flyktingar restriktivare politik. Där emot förutsätter den att skilda grupper i vårt samhälle ges ett större ansvar och en större öppenhet för mångfald i vårt samhälle. Det finns en del partier som av ideologiska skäl kan spela en större roll i utvecklandet av en sådan politik än andra. Det är ingen oväsentlig uppgift. Det gäller att förena värden som humanitet, kristen medmänsklighet och rättsstatens ideal med valfärdsstatens självbevarelsedrift. Svensk Tidskrift avser att i en kommande ledare presentera några tankar kring hur detta kan ske.